Учѣте ся брати мои
Думайте читайте

И чужому научайтесь
Свого не цурайтесь.

СВОБОДА

„Въ своей хатѣ своя правда

И сила и воля"
Шевченко.

ЧАСОПИСЬ ДЛЯ РУСКОГО НАРОДА ВЪ АМЕРИЦѢ И ОРГАНЪ „РУСКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА".

Рôкъ III. | Шамокинъ Па Четвергъ 25-го Юлія 1895. | Число 20.

Шамокінъ 25 липня.

Въ програмовôй статіи нашой часописи зазначили мы коротко, а ясно, въ якôмъ напрямѣ выдавати будемо нашу часопись. На першôмъ мѣсяци поставили мы справы нашой церкви. Хто хоть троха познакôмленый зъ вôдносинами американьскими, хто здоровыми очима глядить на житя нашихъ людей, — не всилѣ не поставити собѣ пытаня: якъ стоять справы нашой церкви въ Америцѣ! Се такъ важне пытане, треба основно розважити.

Нашъ Русинъ прогнаный нуждою зъ рôдной землѣ, привѣзъ зъ собою до Америки себе цѣлого, т. є. приѣхавъ чоловѣкъ на вскрôзь религійный, чоловѣкъ, що безъ церкви не мôгъ жити, не мôгъ истновати. Въ початкахъ, коли еще не великѣ громады нашихъ братôвъ кучовали по Пенсильвеніи — они въ недостатку власныхъ церковь, своихъ священникôвъ, заночались звычайно польскими священниками, користувались польскими костелами, а треба запримѣтити, що були то добрѣ часы для робôтника въ Америцѣ, тожъ нашѣ люде, зъ ласки тыхъ пожичаныхъ священникôвъ — були добрыми христіянами, були добрыми навѣтъ католиками. Доперва, якъ появивъ ся мѣжъ нашъ народъ, рôдный ихъ священникъ — позыченѣ душпастырѣ звели страшный крикъ, а ще разъ мусимо запримѣтити, що се дѣялось тогды, коли нашъ робôтникъ $ 80 и 100 дол. мѣсячно зароблявъ. И посыпались выклятя, навѣтъ зъ амвонъ, пôйшли депунціяціи на тематъ православія, на тематъ жонатыхъ рускихъ священникôвъ и т. они тай довели до того, що митрополитъ на приказъ „Пропаґанды" бувъ змушеній вôдкликати жонатого священника. Се бувъ страшный блудъ, котрый вôдтакъ помстивъ ся въ своихъ наслѣдкахъ. Не розходить ся ту о особу вôдкликаного священника, хоть и особа (о. Вол̆янскій) була въ той часъ на тогдѣшнѣ вôдносины знаменита, ту розходить ся о засаду. Римъ, що признає женитьбу нашихъ священникôвъ поступає на перекôръ собѣ, безъ найменьшой льоґічной причины, лишь на пôдставѣ денунціяцій; себъ то Американьцѣ не звыкли до жонатого католицкого клиру. Се крайна ложь. Американцѣ не звыкли глядѣти на такій клеръ, що жие въ горемнôй непорочности якъ се нинѣ бачимо. Сей блудъ бувъ не простимою образою цѣлого руского духовеньства. Скаже може хто: въ Америцѣ станъ місійный и се причина, що спонукала высшѣ власти до такого кроку. Тамъ где суть вôдъ сотокъ лѣтъ зъорганізованѣ діецезіи зô своими епископами и консисторами на чолѣ, не може бути бесѣды о станѣ міссійнôмъ. А хоть бы и такъ було, то зъ засады нѣхто не смѣє робити рôжницѣ помѣжъ жонатыми чи не жонатыми рускими священниками. Друга рада може еще важнѣйша, що безпосередно выплыла зъ сего блуду — то рана наша народна.

Народъ нашъ привѣзъ себе зъ Галичины цѣлого, вôнъ нѣ трохи на широкôмъ океанѣ не змѣнивъ ся. Вôнъ и до теперь мало втративъ зô своихъ характеристичныхъ знаменъ. Той народъ зрôсъ ся, выховавъ ся зъ жонатими священниками, котрѣ своимъ прикладнымъ житемъ родиннымъ стояли ему и примѣромъ и взôрцемъ; той народъ въ Галичинѣ взрôсъ зъ родиною священника — для-того той самъ народъ въ Америцѣ прилягъ бувъ цѣлою душею до жонатого священника, а каменемъ кидавъ на такого, котрый свое житє покривавъ гіпокризією супружою. Пôднята на ширшѣ розмѣры робота організаційна нашого народу пôйшла въ нѣщо изъ-за домашнихъ рамолѣвъ. Найкрасшѣ и найщирѣйшѣ замѣры людей розбились о домашнѣ сварки, а много можь було тогды зробити, бо золотѣ часы були для нашого робôчого народу

Кôлька гадокъ въ справѣ лучности нашой зъ батьковщиною.

Зъ причины браку мѣсця въ нашой часописи мы на разѣ хочемо кинути бодай кôлька гадокъ, бодай въ найголовнѣйшихъ зарысахъ подати плянъ нашой лучности зъ батькôвщиною.

Найголовнѣйша роля наша въ Америцѣ, патріотизмъ правдивый, реальный, то наша лучнôсть зъ бѣдною батькôвщиною. Другѣ народы вже давно поклали сильнѣ пôдвалины пôдъ ту такъ дуже важну організацію. Поляки крôмъ вѣчной фантазіи всюды, навѣтъ на грунтѣ американьскôмъ побудовати шляхоцку Польщу — мають сильну оргаңизацію пôдъ взглядомъ лучности зъ „macierza" и се ихъ добра сторона. Литвины — сей нещасливый народъ, котрого історія майже идентична зъ нашою — булибъ на минуче затратили свою національнôсть, пôдъ страшнымъ гнетомъ Росіи и Полякôвъ, еслибъ не Америка, еслибъ не идея лучности зъ батькôвщиною, на котру они найбольшу вагу кладуть. Наша лучнôсть зъ батькôвщиною, колибъ она зъ самого початку еміграціи до Спол. Державъ була докладно понятою, булабъ до нинѣ колосальнѣ услуги принесла батькôвщинѣ. Коли мы мусимо у передъ 99 разôвъ стратити, а вôдтакъ доперва опамятавшись сотный разъ можемо выграти. Стôльки лѣтъ тяжкой працѣ по майнахъ, стôлько тяганины по широкому океанѣ тамъ и назадъ, стôльки гроша змарновано въ рôжнѣ способы — чи то на запомогу жидови ненаситной въ Галичинѣ, чи въ иншій способъ — се то разомъ велика страта для народного организму, а се тôлько зъ причины недбальства, зъ причины браку иніціятивы, зъ причины недостатку розумной організаціи. Нема рады для нашого брата, якъ упре ся ѣхати до старого краю, заробивши собѣ кôлька сотокъ долярôвъ, котрѣ на австріяцкій грошь творять поважну суму — таку суму, якои нашъ братъ въ Галичинѣ, щобъ цѣлый продавъ грунтъ, нѣколи не побачить. Треба-бы тôлько и того чоловѣка и ту суму вôдповѣдно выкористати. Чоловѣкъ, що по кôлькохъ лѣтахъ побуту въ Америцѣ вертає въ Галичину стоить далеко высше культурно, якъ его братъ, що сѣявъ овесъ на Лемковщинѣ. Се недасть ся нѣякъ заперечити.

Америка есть держава высокой культуры — а той, що жие въ нѣй, мусить той культуры надыхатись. Навѣтъ — слибъ вôнъ у весь часъ въ кримѣналѣ пересѣдивъ то вже саме культурне уряджене криминалôвъ стыкане ся зъ людми, то таки се не жите на галицкôмъ селѣ, по середъ страшного економічного и політичного гнету. Для того треба-бъ намъ основно прозадуматись, якъ выкористати тыхъ людей, що ще и нинѣ численно повертають на батьковщину. Вже на Заг. Збор. „Союза" с. р. пôднесено загально ту справу; мы въ нашой часописи основно розберемо ту справу и сподѣємоэь, що наши часописи въ Галичинѣ допоможуть намъ своими гадками, щобъ такъ важну справу можливо въ найкоротшôмъ часѣ полагодити. Возьмôмъ еще на увагу й ту суму долярôвъ, зъ якою нашъ чоловѣкъ вертає.

При загальнôй звѣсной кризѣ економічной въ Галичинѣ, всякій импортъ грошевый есть рѣчею дуже важною, Нашъ мужикъ въ Галичинѣ представляє нинѣ економічну руїну, до спроляторизованя его цѣлковитого, вже не далека будучнôсть. Кождому, хто хоть троха обзнакомленый зъ економією політичною, — звѣстно, що вытвôръ посѣлости меньче, якъ середнои — такъ званыхъ унасъ „дукôвъ" — се рѣчь науково стверджена, а нашѣ люде повертаючи зъ долярами въ Галичину, суть одинокими кандидатами на такихъ горожанъ. Отже, якъ бачимо матеріялъ готовый, треба его вôдповѣдно примѣстити.

Для-того ставимо загальнѣ на разѣ проекты:

1.) Мы зъ помѣжъ себе выбираємо комітетъ, котрый займе ся конечнымъ експортованемъ людей до Галичины забезпечуючи ихъ въ карты подорожи и подаючи имъ потрѣбнѣ информаціи.

2.) Тов. політ. Народна Рада въ порозумѣню зъ нашимъ економічнымъ товарс. „Днѣстеръ" выберуть комітетъ зъ задачею для справы реєміграціи американьской и сей комітетъ займе ся вôдповѣднымъ примѣщованемъ нашихъ людей, остаючи въ тѣсной звязи зъ комітетомъ въ Америцѣ.

Кидаємо кôлька тыхъ важныхъ гадокъ пôдъ розвагу нашихъ братôвъ въ Галичинѣ и на Буковинѣ — та здаєсь намъ, що нашъ голосъ безъ вôдгомону не прогомонить.

Слѣдуюче число вышле ся лишь тымъ, котрѣ або зложили предплату, або письменно замовлять нашу часопись. Щобъ розширити нашу часопись по всѣхъ закуткахъ амер. Руси, — звертаємось до нашихъ щирыхъ братôвъ, щобъ схотѣли обняти аґентуру нашои часописи и ей на способъ американьскій розширяли, — т. є. щобъ передавали газету рускимъ хлопцямъ, а ти носили-бъ по домахъ рускихъ и продавали. Мы готовѣ дати найвысшій процентъ, щобъ лишь газета наша, якъ найбôльше розходилась. Хто зъ братôвъ нашихъ въ Галичинѣ, або на Буковинѣ, схотѣвъ бы нашу газету читати зволить предплату въ квотѣ 3 зр а. в. прислати черезъ товариство „Днѣстеръ" у Львовѣ.

Редакція.

Ювеналь Обушкевичь [illegible] ный братъ о. Обушкев[illegible] руского гр. кат. священика зъ Олифантъ, прибувъ на дняхъ по разъ четвертый до Америки въ науковыхъ цѣляхъ — а именно студувати тутейшу агрономію и фармерскѣ положеня въ порôвнаню зъ нашимъ сельскимъ господарствомъ.

SVOBODA
(LIBERTY.)
Weekly Paper

The only Russian political paper in this Country and has a largest circulation through the United States and is an invaluable advertising medium.

Предплата рôчна 2.00
До старого краю.......... 2.50

Всѣ дописи и грошѣ просимъ высылати пôдъ адресу:
To "Svoboda" Printing Office
144 S. Franklin, str.
Shamokin, Pa.

Наша газета выходить що тыждня въ Четверъ.

ADVERTISING RATES:
One inch per annum...$ 10.00
,, ,,Six months. ,, 6.00

All money or money orders should be addressed to:
,,Svoboda" Printing Office
144 S. Franklin, str.
Shamokin, Pa.

Entered at the post office at Shamokin, Pa. as second class mail matter.

ЗЪ УГОРСКОЙ РУСИ.

Въ остатнихъ рокахъ що разъ частѣйше почали вôдзыватись зъ посередъ самыхъ Русинôвъ на Угорщинѣ гоголосы роспуки зъ критикою дуже сумного стану, въ якôмъ остає угро-руска интелиґенція. Оденъ такій голосъ знаходимо остатнимъ часомъ въ ,,Листку". Авторъ того голосу (Селянинъ) ось що пише:

,,Коли приглянемось окружаючимъ насъ народамъ и зрôвнаємо ровень образованя ихъ зъ образованьемъ нашого угро-руского народу, то на жаль, будемо мусѣли признати, що межи всѣми народами нашого ,,отечества" (державы) що до просвѣченя, угро-рускій нарôдъ стоить майже на самôмъ задѣ. У насъ нема нѣ промыслу, нѣ торговлѣ, нема ремѣсникôвъ, нема майже нѣякой литературы; людей письменныхъ вельми не богато, а найновѣйшимъ часомъ навѣть въ знаню закона Божого замѣчаєсь невыяснимый упадокъ. Декотрѝ заходжѝ Нѣмцѣ почали, зъ причины низьког урôвеня культурности нашого угро-руского народу, зрôвнювати угорскихъ Русинôвъ навѣть зъ американьскими индусами, котрѝ неспосôбнѝ до цивілізаціи и длятого засудженѝ на вынищенье.

Мѣжь тымъ видимо, що рускій нарôдъ (очевидно не у насъ) поступає на передъ, навѣть зачудовує свѣтъ своимъ успѣхомъ, своими кольосальными предпринятями, поступомъ у всѣхъ галузяхъ цивілізаціи. Мы становимо одно племя зъ прочими рускими - - для чого они способнѝ до цивілізаціи, а мы нѣ? Видно, угорскѝ Русини находять ся середъ такихъ обставинъ, котрѝ не дуже сприяють поступови.

Щобъ вже не рефлектувати на наше убожество (оно въ прочѣмъ походить зъ нерозвитости угро-руского народу) и на тую безпримѣрну въ свѣтѣ обставину, що у насъ майже кожда прōява нашого поступу бере ся мало що не за переступъ, звертаю увагу на то, що нашъ угро-рускійнарôдъ находить ся майже безъ просвѣты. Свѣтскѝлюде, що походять зъ угро-руского народу, зовсѣмъ выреклись его. Они навѣть не згадають о тôмъ, що ихъ родичѣ або прародичѣ були Русинами. Така чорна невдячнôсть безперечно стрѣчає ся иногдѣ и у другихъ народôвъ, але у насъ така невдячнôсть — рѣчь що-денна и навѣть не уважає ся вдячностію; у насъ свѣтскѝ люде майже безъ вымки покидають свôй нарôдъ и черезъ цѣле жите дѣлають противъ интересôвъ того народу, зъ котрого выйшли.

Въ новѣйшѝ часы тôю самою дорогою стало йти и духовеньство. Нынѣ вже у насъ нема угро-рускихъ священникôвъ, а є лише греко-катол. ,,плебаны", котрѝ перестали уважати себе угро рускими. Въ унґварской духовнôй семинаріи есть на примѣръ кружокъ для самообразованя, а хочь нашѝ семинаристи дуже добре знають, що въ житю они будуть дѣлати межи такимъ народомъ, котрый говорить по руски, однакъ мало кому прійде въ голову, щобъ въ тôмъ кружку для самообразованя выобразовати себе въ рускôмъ языцѣ. Нѣ, они образують ся въ мадярскôмъ языцѣ, котрый имъ и безъ того докладно знаный, а образовати ся въ рускôмъ языцѣ — то мало що не переступъ! Межи нашими священниками є сожалѣня гôднѝ мадярскѝ поеты, мадярскѝ писателѣ, журналисты и — хочь мадярска література не потребує ихъ услугъ, бо чей-же она и такъ досить богата, а въ новѣйшѝ часы дôстала въ свôй таборъ и масу жидôвъ. Але такого писателя, котрый старавъ бы ся розвивати языкъ того народу, середъ котрого вôнъ мае дѣлати, зъ котрого и живе, межи нами майже нема! А прецѣнь мужики не стануть розвивати свôй языкъ; коли-жь свѣтска интелиґенція, и навѣть власне духовенчство покинуло ихъ, то чи можна дивоватись, що культурнôсть угро-руского народу находить ся на такъ низькôмъ ровени?.

Коли-жь бы тѝ угорскѝ Русини, котрѝ нинѣ є мадярскими писателями, взялись образувати языкъ удержуючого ихъ угро-руского народу, коли-бы стали дѣлати въ користь свого народу — тогдѣ заразъ пôднявъ бы ся рôвень угро-руской письменности, а дѣятелѣ заслужили бы на вдячнôсть потомкôвъ всего нашого ,,отечества" (державы) бо пôдняли бы зъ закоснѣня одинъ добрый, трудолюбивый нарôдъ, котрый точно выповняє всѣ свои для державы обовязки и тôлько черезъ зраду своихъ интеліґентныхъ сынôвъ не може выкарабкати ся зô свого сожалѣня гôдного положеня!"

Въ Унґварѣ истнує вôдъ давна ,,литературне общество св. Василія Вел.', основане свого часу для просвѣты народу. Отже мабудь въ наслѣдокъ такихъ голосôвъ, якъ высше наведеный секретарь того общества оголошує ось-таку вôдозву — до угорскихъ Русинôвъ:

,,Въ виду того, що общество св. Василія Вел. потеряло своихъ вождôвъ, правильно дѣлати нѣяке общество не въ силѣ, я уважаю своимъ обовязкомъ: вôзвати всѣхъ ще живыхъ почт. членôвъ того-жь общества и желаючихъ вступити въ члены его, щобъ зволили явитись 21 червня (3 липня) яко въ день Ангела пресв. епископа нашого Юлія; въ Унгварѣ, въ школѣ духовной семинаріи, щобъ наконець порадитись о тôмъ важнôмъ пытаню: чи потрѣбне ще общество св. Василія В. основанэ 1866 року, а коли потрѣбне, то якимъ способомъ мае оно выповнити въ нинѣшный тяжкій часъ свою высоку задачу: образованье нашого народу, — а въ противнôмъ случаю, єли оно покаже ся непотрѣбнымъ, щобъ обговорити дѣяльнôсть въ Бозѣ почившихъ предсѣдателѣвъ и директорôвъ общества, постановити, що зробити зъ уцѣлившими ще фондами, книгами и прочими движимостями общества и оголосити его не истнуючимъ. Сочувствуючѝ судьбѣ нашого народу и обществу св. Василія В. благоизволять въ означеный день по божественной литургіи, о 10 годинѣ рано зôбратись и порѣшити дальшу судьбу общества, розумѣє, ся въ границяхъ обовязуючого закона зъ 1868 року.

Димитрій Гебей письмоводитель общества св. Василія великого".

Сумне чувство мусить будити тота вôдозва — а все таки она подає надѣю, що чей-же зôбранѝ провѣдники народу не скажуть, що общества св. Василія Вел. для просвѣты народу — вже не потрѣбно.

Иванъ Стисло; вôйтъ.

Образокъ зъ галицкого мужицкого житя.

Чоловѣкъ вôнъ добрый, нема що и казати, малой дитины не роздражнить, сусѣдъ добрый — такъ щожь, коли якъ напе ся тои горѣвки, то такъ гей-бы що приступило до него. —

А не впивавъ ся вôнъ перше, якъ ще бувъ собѣ простымъ громадяниномъ, (тогдѣ то бувало и до рота горѣвки не бере) а ажь опôсля ставъ напивати ся, якъ выбрали его урядникомъ: вôйтомъ, тай то лишь при оказіи и за чужѝ грошѣ. Алежь кажу вамъ — тогдѣ вже крый Боже кождого грѣшного мати зъ нимъ яке дѣло. Споганить чоловѣка, зганьбить, змѣшаеть рôвно зъ болотомъ, а то и набеть ся а нѣ за-що-такъ собѣ зъ фантазіи. Тай менѣ самому довелось закоштовати его бука — а бôгъ-ме за дармо, хиба що за мое добре серце. А сталось оно ось якъ: я вже вамъ казавъ, що вôнъ любивъ при оказіи напивати ся, а оказіи такѝ — звычайно урядникови — лучають ся часто, ось хотбы и що пятницѣ. Унасъ пятниця — торговый день, бачите. А въ торговый день, звѣстно, зустрѣгнешь ся, то зъ тымъ, то зъ симъ. А вôйта знать кожде кождый потребує. Тожь и поставить той кварту, той пôвкватирокъ пôднесе, интересъ готовый; вже нашъ вôйтъ и не тямить, якъ всадять его на фѣру и завезуть до дому. А дома хлопа нема, самѝ бабы та дѣти — тожь иема кому вгамувати его и тутъ начинає вôнъ робити ,,бреверіи"! Пôбе бувало не разъ жѣнку, маму, дѣтей поштуркає, горцѣ порозбиває, шкоды наробить, а опôсля и жалуе. А лучалось се часто и все лишь по пяному, бо въ тверезому станѣ, вôнъ бы нѣкому и за макове зерно зла не заподѣявъ.—

Ажь разъ якось, такожь чи чи не въ пятницю — приѣхавъ вôнъ зъ мѣста, тай такъ матѣрь поштуркавъ, що бѣдна ажь пролежала днѣвъ пару. Вельми вже прикро стало тогдѣ нашому вôйтови такъ прикро, що годѣ. И ѣсти не хоче, ходить сумный — понурый и робота не бере ся его нѣяка, а ходить коло хаты, та сплювує — а въ кôнци зайшовъ до мене.

—Недобрый сусѣдъ зъ васъ, каже - Василю.

— А щожь я вамъ злого зробивъ ,,вуйце"?

— Злого нѣчого, бачте, а всежь таки недобрый сусѣдъ зъ васъ. Знаете добре мою натуру, а не поратуете мене.

— Якто? - пытаю, не розумѣючи все еще до чого се вôнъ говорить. — А такъ, бачте, що якъ я приѣду не разъ пяный до дому и ,,бреверіи" выробляю (тутъ понизивъ вôнъ голосъ) то вы чуете добре, а не ворухнетесь. А въ мене дома знаете дѣти, нема кому вгамувати, втихомирити, и не булобъ бѣды — а такъ дивѣть ся: мама вже третій день лежать хорѝ. Недобрый сусѣдъ зъ васъ.

И справдѣ кажу. неразъ чую якъ вы тамъ тес . . . , алежь бою ся знасте, въ несвои ,,права" мѣшати ся

- Нѣ, нѣ сусѣде, каже вôнъ, свои права, чи не свои, а я все таки васъ прошу зробѣть ласку, а я вамъ вôдвдячу за тое,. Щожь добре, — кажу, — я тег,- ябъ бувъ давно вже. —

И вôнъ выйшовъ зъ хаты. Въ три дни — чи якось по тому — приѣхавъ я зъ мѣста, кôрцѣ зô двора вôдставлявъ; намерзъ ся, ледви дыхавъ, що ажь въ боцѣ кололо, а приѣхавши домôвъ, повечерявъ, и роздягаючись хтѣвъ йти спати; ажь ту чую въ сусѣдной хатѣ у нашого вôйта у Ивана у Стисла, такій плачь та крикъ, що ажь бренять вôкна. Ого! думаю, вже нашъ приѣхавъ, та дѣтей мордує.

На пôвъ роздягненый, не мавъ я великои охоты йти до его хаты, такъ щожь, просивъ, а вôнъ сусѣдъ тай ще вôйтъ до того, треба послухати. Вдягнувъ я кожухъ, наложивъ шапку, йду. Приходжу, а тамъ правдивый судный день. Мати лежить на пôдлозѣ, кровь цюрчить зъ носа, дѣти по запѣчкахъ поховались: плачуть! на хатѣ повно порозбиваного черепя, а вôнъ червоный цѣлый, мовъ вширъ якій, тримає жѣнку за косу, та такъ смарує що крый Боже!

— Та пане ,,вуйце", — та сусѣде, кажу до него, дайте спокôй. Та чи не грѣхъ вамъ маму та жѣнку такъ катувати — та чи се вамъ гонôръ?

— А вôнъ нѣчого, а далѣ, якъ не пустить жѣнки, якъ не скочить до мене: а тобѣ чого треба? Та такъ десь духомъ и ковнѣрь вôдорвавъ вôдъ кожуха и спицѣвъ такихъ понабивавъ по лици, та покалѣчивъ, що я и не стямивъ ся, якъ вырвавъ ся зъ его рукъ, та зупинивъ ся въ хатѣ.

— А тобѣ що такого, каже жѣнка — невжежь упавъ де? — Ага! добре упавъ: — то такъ нашъ сусѣдъ добрый за добре серце вôдвдячивъ.

Такій емь вамъ тогдѣ бувъ злый на него, що ну. Не буду ся мыти думаю — а таки такъ всьо зôставлю, а завтра до суду, най тамъ всьо зобачуть. Що то вôнъ мене такъ буде катовати. Чи я его поштурканець якій — чи

що? Я собѣ господарь — я его не потребувавъ, а вôнъ еще самъ просивъ мене ратовати. Нехай же на другій разъ знае — якъ надъ людьми збытковатися. А еще закимъ до суду. пôйду и до егомосця, нехай хоть добре спублікують въ церквѣ.

Зъ тыми гадками поклавъ ся я спати, а на другій день скоро свѣтъ пôйшовъ до егомосця. Приходжу — еще сплять — зачекавъ я троха, а потôмъ и росказую: якъ що сталось, зъ чого прійшло, якъ мене просивъ, бо таки такъ просивъ, якъ бы бувъ не просивъ, ябъ бувъ не йшовъ до него. А далѣ и кажу — йду до суду. Але егомосць якось не потягали за тымъ, щобъ йти до суду, але кажуть: нащо вамъ того, що вамъ зъ того прійде, що вôнъ посидить пару днѣвъ въ арестѣ, або заплатить пару риньскихъ кары, а будете мати мѣсто доброго сусѣда — ворога. Тажь вы знаете его не вôдь нинѣ. Тажь вôнъ сусѣдъ добрый пакостей вамъ не робить, та кобы лишь не бувъ вôйтомъ, то того всего не було бы. Отъ погодѣть ся, та перепросѣть — то буде лѣпше, якъ волочитися по судахъ.

Я зразу не хотѣвъ пана отця послухати, а далѣ и давъ ся намовити. Обмывъ ся, по обтиравъ, тай пôйшовъ до дому. Иванъ еще того самого дня прійшовъ до мене перепрашати, а на другій день скликавъ раду громацку, тай зрѣкъ ся вôйтôвства. Зъ того часу ставъ мовь не той чоловѣкъ. Спокôйной, роботящій, та лагôдный такій, що хоть до раны прикладай, а горѣвки зъ того часу, хоть бы вамъ понюхавъ.

Осъ такій то бувъ мôй сусѣдъ Иванъ Стисло вôйтъ.

Кôлька увагъ для молодыхъ бізнесѣстôвъ.

Понизшй уваги зôбранй зъ житяодного досвѣдченого бізнесѣсты, котрый придержуючись певныхъ правилъ прійшовъ поволи до щастя и красного поводженя въ интересѣ. Говорить вôнъ, що богато цѣле житя свое положили для интересу, зачали зъ ничого и при муравляной працѣ доробились богацтва. Богато знову, если не доробились маетку, то бодай зъ задоволенемъ зумѣли удержати свою родину.

„Въ моимъ складѣ державъ я все то, по що люде зголошувались. Рахунки выплачувавъ я въ своимъ часѣ правильно. Научивъ-емъ ся слухати другихъ и принимати рады. Однакъ не вѣривъ емъ въ всьо то, що менѣ дораджували люде. Кождый повиненъ засягнути рады другихъ, але по докладной розвазѣ и намыслѣ, самъ повиненъ рѣшити, що мае робити. Не разъ бо дана рада представляесь користною для того, котрый ю здѣлае. Есть то злый звычай продавати товаръ, за котрый мае ся заплатити въ слѣдуючу суботу. Звычайно така субота николи не наступае. Пильнуй самъ свого интересу, а до другихъ не мѣшай ся. Невѣръ всьо, що тобѣ подорожный аґентъ оповѣдае. Сй нанявтй добуша розтрублюють неразъ бôльше якъ сама фірма була-бъ въ станѣ щось собѣ зробити, Купуй то, що можешь продати. Купуй товары, котрыхъ домагають ся. Коли фірма зобовязуе ся продати тобѣ щось пониже сталой цѣны, не купуй богато, приключити ся може, що вырине якась новôсть, котра бôльшій може мати покупъ, а твôй товаръ буде лежати. Товары не замовленй, зъ котрыхъ не маешь ужитку, повиннй бути звернені сей часъ. Заховай копію замовленыхъ товарôвъ, дату, речинець, цѣну и т. д. то заощадить ти клопоту часу и непріемности на будуче.

Переглядай свои рахунки и держи ихъ завсѣгды въ порядку. Наколи сумнѣваешь ся о совѣстномъ поступованю своего костюмера, не кредитуй ему. Чимъ меньше дашь на кредитъ, тимъ лучше на тебе. Товары продавай за готовку. То улегчит тобѣ богато въ выплачуваню залеглыхъ рахункôвъ и можешь бути певнымъ своего щастя въ интересѣ.

То, що оголошуешь, май завше на складѣ. Если маешь добрый кредитъ у своихъ фірмахъ, старай ся его въ такôмъ удержати. Не набирай бôльше товарôвъ, якъ тобѣ не потреба. Купуй не богато, а часто. Не купуй того, що не въ модѣ.—

Старай ся платити свои рахунки на часъ. Памятай, що процентъ хоть бы малый котрый тобѣ фірма дае — есть твоимь выскомъ.

Учися оцѣняти и куповати товары. Если люде хотять взяти на кредитъ — а ты певный що се не буде зъ твоею стратою; можешь покредитовати. Якъ даешь на кредитъ — означи часъ — коли маешь заплату достати. Не намовляй до кредиту — особливо тыхъ, котрй не суть въ силѣ заплатити. Сли нехочешь покредитовати, не встыдай ся вымовити короткого слова: „нѣ" однакъ скажи се чемно и рѣшучо.

Вага и мѣра твоя повинна бути точна и справедлива — не доважений и не домѣрини товары, бôльше принесуть шкоды якъ выску.

Якъ хто тобѣ скаже, що деинде достане таньше — не вдавай ся съ такимъ въ розмову.

Пильнуй свого бізнесу — не волочи ся безъ потребы по мѣсту — учися розуму — ощадности, будь честнымъ и справедливымъ, — а певно доробишь ся маетку.

НОВИНКИ.

ВЪ БУЗАРДЪ БАЙ 8 липня народилась президентови Сполученыхъ Державъ дочка. Кажуть, що Клѣвеляндъ мавъ бути дуже вдоволеный а бувбы бôльше вдоволеный колибъ се бувъ сынъ. Вже трета донька зъ ряду. Найстарша Рутъ числить 4 роки а друга Естера 2 роки.

Въ Бразилии въ своихъ посѣлостяхъ померъ Фльоріянъ Пейхато, бувшій президентъ бразилійской републики. Пейхато почавъ свою карієру яко простый вояк. Подчасъ вôйны Бразилїи зъ Параґваемъ авансувавъ на официра, въ роцѣ 1889-ôмъ по скиненю цѣсаря Домъ Педра ставъ ґенераломъ, вôдтакъ віцепрезідентомъ републики а по уступленю Фонсеки ставъ президентомъ. Двольтне его панованье було дуже бурливе: въ конци утихомиривъ вôнъ революцію, однакъ тымъ и скôнчилось его панованье, бо 3-го марта выбрано президентомъ Баріого. Пейхато перенѣсъ ся до своей посѣлости яко приватный чоловѣкъ и померъ въ 58-ôмъ роцѣ житя.

Стараючись вже завчасу о матеріялъ до „КАЛЕНДАРЯ", котрый мы не вôдмѣнно мусимо выдати для нашихъ братôвъ на 1896 рôкъ, помѣстили мы у вcѣхъ рускихъ газетахъ въ Галичинѣ слѣдуючу вôдозву:

* * *

Русини въ Америцѣ задумали выдати першій рускій Календарь для руского народу въ Америцѣ на рôкъ 1896.

Щобъ Календарь вôдповѣдавъ цѣлковито той цели, яку мы собѣ поставили, удаемо ся до нашихъ писателѣвъ въ Галичинѣ зъ прозьбою, щобъ схотѣли надослати намъ кôлька популярныхъ оповѣдань зъ народного житя въ Галичинѣ, коротке справоздане зъ теперѣшного руху еміґраційного якъ також коротенькій поглядъ на нашй просвѣтнй товариства.

По заякъ мы — крôмъ Календаря — задумали выдавати и популярнй книжочки для нашого робучого народу въ Америцѣ, котрй [illegible] знакомляли-бъ его зô справами житьевыми — въ першôй лініи въ Америцѣ, а вôдтакъ — зъ взгляду на лучнôсть зъ батькôвщиною такожъ зô справами старого краю, о скôлько такй справы можуть обходити нашихъ людей въ Америцѣ, — то просимо тям[illegible] людей, щобъ не жаловали пера и допомогли намъ въ нашой роботѣ. Не потрѣбуемо пôдносити, якои незмѣрнои ваги для руской справы есть орґанізація нашихъ кольоній въ Америцѣ и вытворенье новои галузи въ нашой литературѣ. То ачей же кождый зрозумѣе, Мы готовй за добрй працѣ дати добру ремунерацію сей часъ по удержаню и оцѣненію матеріялу.

Здае ся, що сихъ кôлька слôвъ выстане для нашихъ тямучихъ людей; на довгй и шумнй вôдозвы намъ не стае часу.

Рукописи просимо присылати на адресу:

Rev. Nestor Dmytriw,
Russian Cath. Priest,
Mt. Carmel, Pa. Box 599.
North America.

За комітетъ редакційний:
І. Константкевичъ, Иванъ Глова, Теодозій Талпашъ, Несторъ Дмитрôвъ.

СТРАШНА БУРЯ ВЪ ГАЛИЧИНѢ.

Дня 19 червня страшна буря навѣстила мѣстечко Щуровицѣ и доокрестнй села: Борщôвъ, Романôвку и Брымолôвку. Такои бурѣ и найстаршй люде не запамятали. — Вже около 5 години по полудни, почались посувати ку Щуровичамъ вôдъ пôвнôчной стороны, чорнй хмары, а въ не сповна пôвъ годины надтягла середъ пекольного гуку и шаленого вѣхру, градова туча. кидаюча таку скôлькôсть граду, величины орѣха, що майже въ одной хвили, все поле покрыло ся грубою верствою леду.

Знищене, яке та туча здѣлала въ одной пôвъ годинѣ есть страшне. Повыбиванй всѣ вôкна, ба навѣтъ тинкъ зъ домôвъ зъ пôвнôчной стороны одертый, листя зъ деревъ осмучене, — ото видъ, якій представивъ ся бѣднимъ мешканьцямъ, коли по переходѣ бурѣ, выходили зъ хатъ. Тое все ничимъ було въ порôвнаню до знищення, яку здѣлавъ градъ въ садахъ и поляхъ. — Цѣла надѣя хлѣбороба зôстала погребана пôдъ грубою верствою граду, котрый лежавъ ажъ до годины 10-ой другого дня.

Експортъ, Импортъ и переселене.

Въ фіскальнôмъ роцѣ, котрый закôнчивъ ся зъ днемъ 30 червня, експортовано товарôвъ вартости $ 807, 693 261, а въ минувшôмъ роцѣ $891,907,709. Импортовано $ 731, 960, 319, зъ чого май[illegible] половина була вôльна вôдъ цла. Въ 1894 р. импортовано товарôвъ вартости, $ 647,775,017; зъ того 327, 575,931 вôльни вôдъ цла.

Золота, въ монетахъ и ба- [illegible] лѣдного фіскального року на $ 66, 131, 183, а импортовано на $ 35, 984, 449, такъ, що експортъ перевысшивъ импортъ о $ 30, 984, 449. Въ минувшôмъ роцѣ експортъ золота перевысшивъ импортъ того о $ 4,528,942. Експортъ срѣбла въ послѣднôмъ фіскальнôмъ роцѣ, представлявъ ся въ сумѣ $ 9, 518, 928, зъ малою хибою импортови и експортови зъ огляду на минувшій рôкъ. Число переселенцѣвъ въ послѣднôмъ фіскальнôмъ роцѣ выносило 269, 136. Въ минувшôмъ: 311, 612.

Панъ Бадені.

Въ чôмъ мѣстить ся ослаблена умѣетность правленя краемъ намѣстника Баденього, о тôмъ свѣдчить слѣдуючій фактъ: Вôдъ кôлькохъ тыжнѣвъ стрейкують въ Львовѣ робôтники цеглярскй и то не для жадныхъ приемностей, але якъ вѣдомо зъ нужды та крайного вызыску. Стрейкуючй видячи, що властямъ анѣ снить ся робити щось для полагодженя цѣлой справы, вдоволяючись лишь зарядженями поліційными на широку скалю, выслали до великодержавного мужа депутації, щобъ приневолити его до якоись акції въ ихъ користь. Для того вразъ зъ своими делеґатами выслали они ще трьохъ зъ иныхъ заводôвъ, котрй тѣшать ся довѣріемъ загалу робôтникôвъ и суть бôльше досвѣдченй вôдъ другихъ. И хтожь-бы сподѣвавъ ся що П. Бадені настрашить ся ихъ розуму! однакъ здаесь се мало мѣсце, бо намѣстникъ тыхъ досвѣдченѣйшихъ не пріявъ. Выслухавши,(!) ласкаво жалѣ делеґатôвъ вôдповѣвъ имъ въ правдѣ коротко але по шляхоцки: „Если Вамъ лѣпше лежати догоры животами, то стрейкуйте собѣ". Ба, кобы-то робôтники наслаждались такими круглыми животиками, якъ п. графъ и моглй ихъ спокôйно такъ якъ вôнъ наповняти!..

Цѣкова рѣчь якъ поступилибы нашй робôтники съ такимъ панкомъ? Здае ся, безъ бука на обôйшлобы ся.

Нашихъ Братôвъ, членôвъ „Союза" — повѣдомляемо, що поквѣтоване за присланй грошѣ до касы „Союза" будемо оголошати кождого мѣсяця въ „Свободѣ", еслижь однакъ хто зъ нашихъ чесныхъ членôвъ схотѣвъ бы близшихъ поясненъ въ якôй справѣ листовно — зволить прислати за2 цен. марку почтову.

Вôдъ выдѣлу товариства „Союза"

Несторъ Дмитрôвъ
секретарь.

Наши братя въ Галичинѣ починають рухати ся, хоть и запозно – але звѣсна рѣчь — лѣпше позно, якъ нѣколи. Въ Львовѣ заложили асекурацийне товарицтво „Днѣстеръ", котрe при дуже совѣстной администрацiи розвиваесь надъ сподѣване добре. Поболъшихъ мѣстахъ, якъ Перемышль, Тарнополь, Коломыя, Стрый, Бережаны и пр. закладають задатковй товариства – въ загалѣ видно рухъ розумнѣйший, видно роботу розуму. Кобъ разъ нашй паны схаменулись и зрозумѣли, що ихъ шляхоцка година выбила. та що нинѣ треба имъ запрягатись до чесной працѣ, тогдыбъ не ставали они гнилою колодою у ногъ нашого мужика, але разомъ зъ нимъ працюючи дочекали-бъ ся лѣпшой долѣ — они оминулобы ту неминучу загладу — ту суспольну смерть, що ихъ чекае.

Хто не постарае ся о папери горожаньства Американского передъ 23 липня с.р. не буде мавъ право голосуваняподчасъ выборовъ въ падолистѣ. Того вымагае нова конституция.

ЕЛЕКТРИЧНЕ МѢСТО.

Мѣсто Grand Falls въ Монтанѣ въ Спл. Державъ мае найбольший и найдоскональши урядженя електричнi. На улицяхъ не побачишь коня; бо всѣ возы порушае електрика — якъ такожь есть моторъ у всѣхъ фабрикахъ. Пожаровй сикавки — ба давѣтъ молоты, котрыми розбивають камѣне по улицяхъ, порушае электрика. Въ дома свѣтять, перуть, варять и т. д. всьо за помочiю електрики. Силу електричну выробляють за помочiю водоспаду — водъ котрого мѣсто взяло свою назву — для того не дуже дорого коштуе.

Замордовали Стамбулова.

Найбольшого политика найспособнѣйшого мужа, найлѣпшого патрiота болгарского, котрому Болгарiя завдячуе независимость а князь тронъ, а навѣть и жену, замордовали нанятй драбы, здае ся на приказъ теперѣшного правительства, а хто знае чи и други державы не пхали своихъ рукъ до сего поганого дѣла.

Жена покойного Стамбулова, не приняла вѣнцѣвъ на домовину, котрй князь бувъ прислав. Правительство въ загалѣ не брало участи въ похоронахъ свого найбольшого мужа, только выслало конну полицiю, котра розганяла людей подъ часъ походу похоронного. Такъ, якъ Болгари поступили собѣ зо своимъ найлѣпшимъ сыномъ, жадна иньша народность не могла-бъ въ той способъ, о — се свѣдчить о крайномъ здеморалѣзованю народа. Здае ся що водпокутуе князь, котрого американьски часописи называють „марiонеткою на тронѣ."

ДРУГА ЕЛЬБА.

При вѣздѣ до Генуа вѣхавъ корабель „Ortigia" середъ великой темрявы на корабель „Магiар" — пробивъ ему въ боцѣ на 6 ярдовъ и корабель „Магiар" въ колькохъ минутахъ затопивъ ся. Пасажиры спали – було ихъ 147 особъ. Всѣ погинули – залога, кромъ трехъ людей, уратовалась.

Оригiнальный корабель

Монахи зъ горы Атосъ мають свой власный корабель — называе ся „свят. пророкъ Илiя" .Корабель ѣздить подъ турецкою флягою, але на маштахъ яснѣють кресты — а чистотою и гарностiю перевысшае всѣ турецки кораблѣ. Капитанъ протоигуменъ, матрозы монахи, а низша служба братчики. Цѣла залога говорить по росiйски. походять по найбольшой части зъ Малороссовъ зъ околицъ: Курска, Харкова и др. Розумѣе ся, що на корабли есть церковъ и по вечерни що дня змѣняе ся служба корабельна.

Оно цѣкаво выглядае, якъ монахи драпають ся помаштахъ, закладають вѣтрила и т.ин. а все то роблять розумѣе ся – въ реверендахъ — въ чорныхъ, довгихъ реверендахъ моряки!

Дня 21 се есть у недѣлю о. Евгенiй Волкай гр. кат. рускiй священникъ зъ бруклинского предмѣстя, Green-Point. працѣвъ ся зъ своима парафiянами и пойде якъ здае ся въ Пенсильвенiю

Рухъ роботничiй.

Американьскй газеты, котрй заступають справу робочого люду, подають веселу звѣстку, що тяжкй часы безробiтя и нужды уже минули а о роботу днесь уже не такъ трудно якъ бувало и що будучность для американьского роботника вредставляесь въ рожевомъ свѣтлѣ. Фабричнй комѣны уже майже всюда дымлять ся и сотками робочихъ рукъ працюють водъ рана до вечера. По майнахъ декуда йде робота добре безустанно, але ще суть таки мѣсцевости, що йде слабо. Въ околицяхъ нюйорскихъ робота йде несогорше. По цукровняхъ и беднарняхъ працюють люде безъ ирервы вно, хоть де некуда знижено платню.

Неодовго почне ся робота коло нового величезного моста, котрый получить New-York зъ Jersey Cit-ю и буде стоятн 50 мiльоновъ дол.

Въ Центровiлю, въ Пассайку, въ Патерзонѣ, въ Нюйорку фабрики всѣ роблять.

УВАГА.

Хотячй приступити до „Союза" най посылають вступне и мѣсячне до касiера.

Mr. Gr. Chylak

Olyphant Pa.

И увѣдомити секретара подъ адресою.

Rev. Nestor Dmytriw
Mt. Carmel, Pa.
P. O. Box. 599.

Млись, трудись, учись до СОЮЗА запишись до читальнѣ ходи Бога въ сердцю май, ближнягo люби, церковъ посѣщай, Свободу читай
Русь святу люби, доброму научай ся, грошей не марнуй въ процеса невдавай ся. Въ лютерiю неграйте, только грошъ щадѣть.
Братя! намъ треба „Народного Дому" ану — скинтесь по центови! Се не [illegible] те! . . . . Буде зъ васъ.